

Փ Ո Ւ Ն Ջ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ամեն ՇԱՐԱԹ օր կը հրատարակուի: Տարեկանն է 30 դրը, վեցամսեայն 20 դրը կանխիկ վճարելի: Հասարակ 40 փո: Ծանուցման տողը 40 փոստը է մէկ անգամի համար:

Գուրս երթողներուն ծովագետ նորագոյ կվերաբերի: Լրագրիս վերաբերեալ օր է է գրուած ուղղելի առ Տնօրէնն Յ. Պօլիս, Գաղղիոյ խանի վարի յարկը թիւ 2:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

Գաղղիոյ դաւաճական ժողովները բացուեցան, սակայն նախագահներուն ճառերը ուշադրութեան արժանի բան մը չեն պարունակեր Եւրոպիոյ քաղաքական դիպուածոց նկատմամբ: Դժուար չենք պարագայի մէջ Գաղղիոյ ունեցած խաղաղական ազդեցութեան վրայ կիսօրին, ուրիշները՝ գաւառական ժողովոց պարտականութեանց վրայ, իսկ կէսը այս ժողովոց պատմութիւնը կրնան: Ուստի աւանդ վրայ երկար չեմք խօսիր: Առեւտրական գործոց պաշտօնեայն շրջաբերական մը զրկեց վաճառականութեան սենեակներուն՝ որով նիւ Եօրքի մէջ քոյրերային երեւան ելած ըլլալը ծանուցանելով կզգուշացնէ վաճառականութիւնը:

Արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Տրուէն ար լուի հրաժեշտը այսօր կատարեալ դէպք մ'է: Այս հրաժարման պատճառներն հասկնալու համար, վայրիկ մը անցելոյն վրայ աչք նետելու է: 1852 ին, այս պաշտօնեայն որ դարձեալ այս պաշտօնը կվարէր, հրաժարեցաւ Ռուսիոյ դէմ եղած պատերազմին ժամանակը: Սեպտեմբեր 13 ի դաշնագրութեան ժամանակը վերստին արտաքին գործոց պաշտօնեայ անուանեցաւ: Ստով կրնայ հաստատուիլ թէ Պ. Տրուէն Ռուսիոյ, Աւստրիոյ ու Գաղղիոյ մէջ բարեկամութեան կողմնակից է: Ռուրիշ պատճառ մ'ալ կայ որ աւելի ներկայ ժամանակին կվերաբերի: Գերմանիոյ վերջին պատերազմէն յառաջ, Բրուսիոյ կողմանէ Գաղղիոյ առաջարկութիւններ եղած էին Ռէնոսի սահմանաց բնագործակութեան համար: պատերազմէն վերջը երբ Բրուսիոյ յաղթող ելած՝ կերեւայ թէ իւր գաղտնի երդումները մոռցաւ: Նաբոլէօն կայսրն ալ Բրուսիոյ գաղղիական դեպքան Պ. Պէնէտէթ թիւի համալմանց վրայ իւր գաղափարը փոխեց: Ուստի Տրուէն մակարեւեց որ իւր հրաժարելու ժամանակն հասած է, և մինչեւ իւր յաջորդին փարիզ գաւառալը իւր պաշտօնը յանձնեց Պ. ար լափալէթի ներքին գործոց պաշտօնէին: Մտնելէ մարքիզը՝ արտաքին գործոց նոր պաշտօնեայն բաւական ժամանակ Պէրլին դեպքանութիւն ընելով Բրուսիոյ հետ Գաղղիոյ բարեկամութեան շատ ծառայեց:

Այս փոփոխութենէն կրուշակուի թէ Ռէնոսի սահմանաց խնդիրը առ այժմ եւս մնացած է և աւելի յարմար առթի մը կապատուի:

Կերեւայ որ ժամանակաւոր չէ անգղիացեաց քուէական իրաւանց ընդարձակութեան համար յայտնած բաղձանքը, ինչպէս կկարծեն արդի պաշտօնեայք: Թօրիններուն անկարելի պիտի ըլլայ այս խնդիրը ժողովրդեան ուշադրութենէն կորզել: Այս խնդիրն է որ մեզ կյիշեցնէ Ունգղիոյ կառավարութիւնը, ըստ որում արտաքին գործերէ դրեթէ զուրկ է: Պիրմէնկամ քաղաքին մէջ այս օրերս տեղի ունեցած հասարակաց ժողովը և Պ. Պրայթ թիւի ճառը եւրոպական լրագրաց էջերը կըլցնեն: Քաղաքին մօտ մեծ դաշտի մը վրայ 250 հազար հոգի մօտակայ տեղերէ ժողոված էին, և իրենց ազդակներով ու իրենց դրօշակներով իրենց քուէական իրաւունքը կապահովէին: Պ. Պրայթ երեւելի ազատամիտ երեսփոխանը ընդարձակ խօսելով համալցեց իւր ազդեցիկը թէ պարտաւոր են իրենց իրաւունքն ու ազատութիւնները պահանջել:

Պ. Պրայթ Միտլընտէքս գաւառին փաստաբանը մերժուեցաւ իւր այս պաշտօնէն, որովհետեւ՝ ինչպէս կխոստովանի գաւառատանական գործոց պաշտօնեայն, քուէական իրաւանց համար հասարակաց ժողովոյ մասնակցեր է: Ահա ամօթալի վրէժինդրութիւն մը:

Ունգղիական բանակին վիճակը կառավարութեան ուշադրութիւնը գրաւած է: Շատ քննութիւններ կըլլան: Կհարցնեն թէ ի՞նչ կապատուի այն վիճակը որ դեռ անբան կենդանեաց պէս ծեծի կհնազանդի, որուն մարդկային պատիւը մինչեւ այս աստիճան կցածնայ, որ կիտնարհի այնպիսի յիմնապետի մը՝ որուն ոչ տաղանդը և ոչ քաջութիւնը գերազանց է, այլ միայն աւելի հարուստ է, որով կրնայ ծախու առնել յիմնապետութիւն, հարկւրապետութիւն կամ հազարապետութիւն մը: Այս ալ ժողովրդեան, ազգի բանակ չէ, այլ ազնուականաց:

Բրուսիոյ երեսփոխանք իրենց ուրուագիծը թագաւորին ներկայացուցին: Աւանդ, մեռաւ անցեալ տարիներու երեսփոխանաց ազատամտութիւնը: Երեսփոխանք խումբ մը շողոքորդութեանց մէջ հաղիւ թէ կաղաչեն որ կառավարութիւնը գրամական գործողութիւնները իրենց

հաղորդելով կատարէ: Գուլիէլմոսի պատասխանը՝ այս ճառին ճիշդ արձագանգն է, բայց իւր կրօնասիրութիւնը չմոռալով՝ այս առթիւ իսկ հրապարակաւ շնորհակալ կըլլայ Աստուծոյ որ Բրուսիոյ բանակներն օրհնեց: Պիզմարդ կրնայ ըսել որ այս անգամ իւր ուղածին պէս ժողով մը դատաւ: Ռուսագծին քննութիւնը մէկ նստի մէջ լմացաւ մինչդեռ ուրիշ անգամ միայն մէկ յօդուածը մէկ քանի նիստերով կընդունուէր: — Հանճարեղ պաշտօնեայն կամաց կամաց կվայելէ պատերազմին պատուները: Պալիէրա 40000 բնակիչ ունեցող քանի մը գիւղեր կթողու Բրուսիոյ, և 62 միլիոն ֆրանք պատերազմական ծախք կըճարէ: Հէս—Տարմնթատի դքսութիւնը Հօնպուրկի դքսութիւնը պիտի թողու: Իսկ իւր հիւսիսային գաւառները հիւսիսային դաշնակցութեան մէջ պիտի պարունակուին, մինչդեռ հարաւային մասը պիտի կրնայ հարաւային Գերմանիոյ հետ դաշնակցիլ բաց ի Մայնց քաղաքէն՝ որ բրուսիական զօրաւորի պիտի ըլլայ: Մայնց Մէն ու Ռէն գետերուն, և հիւսիսային ու հարաւային Գերմանիոյ սահմանաց վրայ ամենէն ամրացեալ քաղաքն ըլլալով՝ այս սահմանաց բանակին կրնայ սեպուիլ: — Աւստրիոյ հետ հիմնական խաղաղութեան դաշնագրութիւնը Բրուսիոյ քաղաքին մէջ ստորագրուեցաւ, և Աւստրիա արդէն հաւոյց պատերազմական ծախքը:

Սաքսոնիոյ կառավարութեան արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Պէտթ Նաւակու մը իւր վեհապետին ծանուցանելով թէ Բրուսիոյ և Սաքսոնիոյ մէջ խաղաղական դաշնագրութեան ստորագրութեան համար իւր ունեցած պաշտօնը Բրուսիոյ հաճելի չերեւար, և թէ՛ չուղէր ինքը արգելք ըլլալ իւր հայրենեաց խողաղութեան, կհրաժարի պաշտօնէն՝ եօթը տարի հայրենեաց ծառայելէ ետեւ: Թագաւորն այս հրաժարականն ընդունեց յայտնելով որ իւր այս ծառայութեան համար միշտ երախտագէտ պիտի ըլլայ: Պ. Պէտթ անձնու իրութեամբը աւելի ազէկ ծառայեց իւր հայրենեացը քան թէ զինքը չուղով բրուսիական պաշտօնեայն:

Սիպերիոյ իրքուք քաղաքին մէջ վերջին օրերս լեհաց ապստամբութեան պատճառը իրենց պաշարաց վերատեսուչ ուսուցիչի գործակալաց գողութիւնն եղած է: Ամեն տեսակ չարչարանք անոնց

հայրենասիրութիւնը յուսահատութեան մէջ ձգած էր. երբ մեծագոյն չարչաւրանքն այսինքն անօթութիւնը զիրենք պատեց՝ ապստամբեցան, նուաճեցան ու հարիւրաւորներ մեռան։ Այո՛, մարտիրոսացեալ ազգ մը երբեմն երբեմն իւր աքսորանաց խորէն վերջին շունչ մը կար ձակէ ու դարձեալ լուծեան մէջ կմտնէ։

Հռոմէն գէշ լուրեր կստացուին։ Ս. Պապին թէ՛ մտաւորական ու թէ՛ մարմնական տկարութիւնը հետզհետէ կաւելնայ։ Անվերջ քուն մը, վերջին աստիճանի անտարբերութիւն մը զինքը պատած են։ Ասոնք գէշ նշաններ ըլլալով, թերեւս իւտալիոյ հետ հաշտութիւնը փութացնեն։ Աւստրիոյ դեսպան Պ. Հիւպէր արդէն կանչուեր է, և կըսուի թէ անոր պիտի յաջորդէ Մէթէրնիք իշխանը։ Աւստրիոյ վերջին կորուստներն ու սեպտեմբերի դաշնագրութեան վախճանը տեսնենք ի՞նչ պիտի ծնանին Հռոմայ համար։

Սպանիոյ մէջ քիչ ատենէն զինուորական ատեանները պիտի բացուին ու բաւական աշխատութիւն պիտի ունենան։ Ճիրօնէ քաղաքին մէջ արդէն բացուած է այս ատեաններէն մէկը, յունիսի 23 ին ապստամբեալ 648 զինուորները դատելու համար։ Մէկ քանի հրամաններ հրատարակուեցան, որովք քանի մը հաղարապետաց կծանուցուի որ պատրաստուին նոյն ատեաններուն ներկայանալու։ Այսուհետեւ գողութիւն և ասոր նման ուրիշ յանցանքներն ալ նոյն ատեաններուն քննութեան պիտի ենթարկուին։ Սիկա բողոքովին արտաքոյ կարգի որոշում մ'է որ միայն պատերազմի ժամանակ տեղի կունենայ. բայց այսօր քաղաքական ատեանները գոյուած են, որով կստիպիմք ըսել թէ այսպէս պաշարման վիճակի մէջ կրնայ սեպուիլ բոլոր Սպանիա։

Մեքսիկայի կառավարութեան վիճակը կգէշնայ։ Ապստամբութիւնն ու դրամական դժուարութիւնք մէկ կողմէն, Միացեալ Նահանգաց անհաշտ հայեցողածը միւս կողմէն Մաքսիմիլիանոս կայսեր շատ հոգեր կպատճառեն։ Հիւսիսային մէկ քանի գաւառաց մէջ ապրտամբութիւն և գաւաճանութիւնք երեւան ելած ըլլալով՝ պաշարման վիճակի մէջ են։ Փոխառութեանց տոկոսը վճարելու ժամանակը մօտ է, բայց ստակ չկայ. այս պատճառաւ կայսրուհին Գաղղիա գնաց, բայց չկրցաւ գոհացուցիչ պատասխան մ'առնել Նաբոլէոն կայսրէն։ Մաթամօրաս նաւահանգիստը պաշարման վիճակի մէջ գտնուելով, Նախագահ Ճօհնսըն ծանոյց թէ՛ այս վիճակը Միացեալ Նահանգաց չեղքութեան իրաւանց դէմ ըլլալուն, եթէ Հասարակապետութեան մէկ քաղաքացւոյն կամ նաւուն դպչի Մեքսիկայի կառավարութիւնը՝ Միացեալ Նահանգաց դրօշակին նախատինք պիտի սեպուի։ Արդարեւ ցաւալի է Մաքսիմիլիանոսի կայսրութիւնը։

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսերական կառավարութիւնը երեքշաբթի օրը կանոնադրութիւն մը հրատարակեց, որով Տէրութեան ներքին ու արտաքին պարտուց տոկոսներուն և գըլ-

խամասին հատուցման համար յատուկ եկամուտներ կյանձնուին Օսմանեան Պանքային։ Գանձուց պաշտօնեայն մասնաւոր նամակաւ մը յիշեալ կանոնադրութեան հետ ցուցակ մ'ալ ղրկած է Պանքային, յորում նշանակուած են 1866 օգոստոս 1էն մինչեւ 1867 մարտ 1 արտաքին փոխառութեանց ու ընդհանուր պարտուց վճարումները և անոնց համար Պանքային յանձնուած եկամուտները։ Վճարմանց գումարը 627,187 քսակի իսկ եկամտից գումարն 641,300 քսակի կհասնի։

—Մայրաքաղաքիս Լաթիւրքի լրագիրը բողոքովին անհիմն կհրատարակէրեւտէի կղզւոյն համար Լէվընթ Հէրըլտ անդղիական լրագրին տուած այն տեղեկութիւնները՝ ուսկից մեք ալ քաղուած մ'ըրած էինք նախորդ թուով։

—Գանձուց նախկին պաշտօնեայ Թէվֆիզ փաշան Մանասթըրի ընդհանուր կառավարիչ անուանեցաւ փոխանակ Հիւսնի փաշայի։

ԱՉԳԱՅԻՆ

Այս շաբթու յաջորդեցանք բաւական տեղեկութիւններ քաղել ազգային սահմանադրութեան վերաքննութեան գործին վրայ։ Վերաքննելի գլխաւոր կետերը որոշուեր և միայն մէկ երկու խնդիրներ մնացեր են՝ որոց կարգադրութիւնը երկու նիստով այսինքն երկու շաբթուան մէջ կմնայ եղեր։

Կիմանամք թէ, երեսփոխանական ժողովը 70 անդամներէ պիտի բաղկանայ. կրօնական ու քաղաքական ժողովները պիտի կազմուին եօթնական անձերէ. խորհուրդներն ու հոգաբարձութիւնները վերցուելով՝ որոշուեր է մէկ ուսումնասիրտ, մէկ դանձապետ, մէկ հաշուէկալ, մէկ Հիւանդանոցի խնամակալ կարգել, իսկ դատաստանական գործոց համար 3 կրօնական և 3 աշխարհական անդամներէ խորհուրդ մը հաստատել ընդ նախագահութեամբ պատրիարքական փոխանորդի. նոյնպէս խորհուրդ մը հիմնել կտակաց համար ինչպէս կերեւայ, աղգային պաշտօնատարաց թիւը այս կարգադրութեամբ խիստ չափաւորուած է յուսով որ այսպէս կգիւրանայ պաշտօնեայ գտնելու գործը և հետեւաբար ազգային կառավարութիւնը յաջող վիճակի մէջ հաստատուած կըլլայ։ Գաւառական վարչութիւններն ալ չափաւորուեր են. Առաջնորդի նախագահութեամբ Առաջնորդական ժողովներ պիտի կազմուին և գաւառական ամեն գործ անոնցմով պիտի տնօրինուին եղեր։ Գաւառական երեսփոխանաց ընտրութիւնն ալ շատ դիւրացած է կըսուի, բայց մեք չըկրցանք իմանալ թէ ի՞նչ դիւրին եղանակներ գտնուած են. թաղական տեսչութեանց անդամոց թիւն ալ զգալի կերպով պակսեցուցեր են. այնպէս որ ամենէն մեծ թաղ մը առ առաւելն եօթը խորհրդական պիտի ունենայ եղեր։ Աղգային արոց բաշխման ու հաւաքման եղանակները, ինչպէս նաև սր գաւառէն քանի երեսփոխան առնել պէտք է, եւայլն, ասոնք ամենն ալ յայտնի նշանակուեր են։

Ահա ասոնք են Սահմանադրութեան

վերաքննութեան վրայ մեր ստացած տեղեկութիւնները՝ որոնք թէ և վերի վերոյ են բայց կրնան առ այժմ գէթ համառօտ ծանօթութիւն մի տալ գործին վրայ. միւս անգամայն՝ ապահովել մեր սիրելի ազգայինքն թէ Սահմանադրութեան վերաքննութեան աւարտիլը մօտ է. բայց պէտք չէ կարծել թէ քիչ օրէն կրնանք ստանալ զայն, որովհետեւ քննութիւնը լմննալէն ետքը՝ որուն համար տակաւին երկու շաբթ յետք է, խմբագրութիւնը պիտի ըլլայ և այս ալ գտնէ երեք շաբթ կտուէ. այս գործողութենէն յետոյ վերաքննեալ Սահմանադրութիւնը Բ. Գրան պիտի ներկայացուի, և անշուշտ ինչպէս առաջին նոյնպէս և այս անգամ՝ ազգին կողմէն որոշեալ քննիչ մասնաժողովի մը խորհրդածութեան բովէն անցնելէն ետքը դարձեալ կառավարութեան պիտի հաղորդուի Նորին վեհափառութեան բարձր հաճութիւնն ու վաւերացումն ընդունելու համար։ Մէկ խօսքով՝ Սահմանադրութիւնը ստանալու և գործադրել սկսելու համար դեռ գտնէ չորս ամիս եւս սպասել հարկադրեալ եմք։ — Ուստի այս միջոցին մէջ՝ որ բաւական երկար է, պէտք չէ բարձր վին անգործ նստինք և աղգային գործերը բարձրովին երեսի վրայ թողունք։ Այս նշկատմամբ էր որ անցեալ շաբթ առաջարկեցինք առժ. վարչութեան որ ուսումնական վերատեսչութիւն մը հաստատէ ազգային վարժարանաց համար՝ որոց շատերը գոհացուցիչ վիճակի մը մէջ չեն գտնուիր և հարկ է ընդհանուր վերատեսչութեան մը ներքեւ դնել զանոնք։ Չեմք գիտեր թէ վարչութեան ատեանն երբ մեր այս առաջարկութիւնը, բայց տակաւին դիտողութեան առնուած ըլլալու չէ, ըստ որում այս շաբթ այս մասին որոշում մը չկրցանք ըսել, որով պարտ կհամարիմք կրկնել և գործադրութիւնը խնդրել։

Վարչութիւն մը ամեն բանէ յառաջ գատարակութեան հոգ տանելու է։ Հասարակաց վերաբերեալ ամենակարեւոր խնդիր մ'է այս, որուն քով խիստ չնչին են մասնաւոր խնդիրները։ Աղգ կառավարելու յանձնառու եղողին ամենէն նուիրական պարտաւորութիւնն է անոր դատարակութեանը խնամ տանել. այս պարտքը չկատարող վարչութիւնը ըստ մեզ այնչափ արժանի չէ հասարակաց շընորհակալեաց։

—Նախորդ թուով ծանուցինք թէ Չէյթուհի աղգային երեւելիներէն չորսը մայրաքաղաքս ոստիկանութեան գումը ղրկուած են։ Լաւնուս նայելով, ասոնք Հալէպի կուսակալութեան կողմանէ հանուեր են պատճառելով թէ ժողովուրդը իրենց համար բողոքագիր մատուցած է և թէ Բ. Գոնէն հրաման կայ զիրենք Պօլիս ղրկելու համար։

Կըսուի թէ, Չէյթուհի արժ. Տ. Մովսէս քահանայն տեղոյն կառավարական ժողովին անգամ ընտրուած է 250 ղրչ ամսականով։

—Անթէպի ժողովուրդը ժամանակէ մը ի վեր անառաջնորդ մնացած ըլլալով, ի դիմաց ժողովրդեան կլնողութիւն յիշեալ վիճակին առաջնորդական պաշտօնը արժանաւոր հովուի մը յանձնել։

Ուրիշ առաջնորդական վիճակներ ալ

պարագայ են . ինչպէս խորհրդով , Գաղա-
տիա , Եւրոպայ , Արիւնդ , և թերեւս ուրիշներ
ալ կգտնուին : Չեմք կարծեր որ խառն
ժողովը անտեղեակ եղած ըլլայ . ուստի
կզարմանամք երբ կնկատեմք որ չլիութեամբ
մէկ մէկ արժանաւոր կղերական յիշեալ
վիճակներուն հովուութեան հանել : Առա-
ւել Ս . Պատրիարք Հօր անկէ ժողովոյն
ուշադրութիւնը հրաւիրել և պէտք եղած
ընտրութիւնն ընել տալ : Ասոնց կարգը
կսեպուի Առանայի վիճակն ալ , որովհե-
տե անոր Առաջնորդն ալ ժամանակէ մ'ի
վեր մայրաքաղաքս կգտնուի : Եթէ անի-
կա չպիտի կրնայ դառնալ իւր վիճակը ,
պէտք է անյապաղ ուրիշ մ'ընտրել . իսկ
եթէ կրնայ դառնալ՝ հարկ է փութալ
և պէտք եղածն հոգալով դարձնել զա-
նի ժողովրդեանը քով :

Եթէ խառն ժողովը կգիտէ թէ Առաջ-
նորդական պարագայ աթոռոց համար ար-
ժանաւոր կղերականք կպակսին կամ ե-
ղածները բաւական չեն , մենք կառաջար-
կենք թէ պէտք է Առաջնորդական աթո-
ռոց համար ընդհանուր քննութիւն մ'ը-
նելով և զանոնք բարեկարգել , որովհե-
տե կնկատեմք որ արժանաւոր և փութա-
լան Արքեպիսկոպոս մը գաւառապետուած
է փոքր կամ խիստ ցիր ու ցան վիճակի
մը մէջ մնալ , մինչդեռ անդին անանկ ըն-
դարձակ վիճակներ կգտնուին որ խիստ
կարօտ են այնպիսի հովուի մը խնամոց :
Այս կէտին վրայ մեք աւելի խօսել չու-
զելով՝ վարչութեան հետադասութեանցը
կթողունք և կյուսամք որ անիկա կարող
է խելամուտ ըլլալ մեր այս աղաքարու-
թեան՝ որուն նպատակը ժողովրդեան օգ-
տէն զատ բան չէ :

— Ըսնիկի վիճակը՝ որ ժամանակէ մ'ի
վեր անարդարան մնացած էր և կողբար
իւր սիրելի Առաջնորդին վախճանը , ան-
շուշտ հիմա ուրախ կըլլայ խնամալով որ
խառն ժողովը ճանիկի առաջնորդական
հոգն ալ Տրապիզոնի գեր . Առաջնորդին
յանձնած է : Այս կարգադրութեան հա-
մար պարտաւոր եմք վարչութեան շնոր-
հակալութիւն մատուցանել ի դիմաց ճա-
նիկացոյ , բաւ որով խիստ շատերուն հետ
մեք ալ գիտեմք Տրապիզոնի գեր . Առաջ-
նորդին արժանիքը : Չեմք սխալի երբ այս
առթիւ ըսեմք թէ Նորին դերասպառուու-
թիւնը ձեռնհաս է ամենէն ընդարձակ
վիճակին առաջնորդական պաշտօնը գո-
հացուցիչ կերպով վարելու :

— Ատարազարէն օգոստոս 23 թուով
գրուած տեղեկութեանց նայելով , մէկ
քանի շաբաթ յառաջ յիշեալ գիւղաքա-
ղաքի աղգայնոց մէջ ամուսնական կնճռոտ
խնդրոյ մը համար վերելած յուզմունքը
գրեթէ վերջացեր է : Նիկոմիդիոյ Պատ-
րիարքական փոխանորդ գեր . Նիկոպոլս
եպիսկոպոսը օգոստոս 2ին Ատարազար
երթալով խնդիր անձամբ քննելէն յետոյ ,
տեղւոյն Տ . Յարութիւն քահանայն մշտն-
ջենաւոր կերպով կարգէն լուծեր է՝ օրի-
որդ մը բռնի ամուսնացնելուն և թաղա-
կան խորհրդոյ որոշման դէմ դործելով
ժողովրդեան զրգուման պատճառ ըլլա-
լուն համար : Միանգամայն յանդիմաներ
է օրիորդին անհարապատ հայրն , և ինչ-
պէս հարկ էր՝ եկեղեցւոյ բեմին վրայէն
ժողովրդեան ծանուցեր է թաղական խոր-

հրդոյ որոշման օրինաւորութիւնը :

Նամակագրին նայելով , Նիկոպոլս ե-
պիսկոպոսը բան մը միայն պակաս ըրած
է արգաւորութիւնը բոլորովին տեղը տա-
նելու համար : Խոստացեր է թաղական
խորհրդոյ անդամակցութենէ մերժել Մ .
Սահակ և Մ . Յովսէփ անուն եղբարքն ,
բայց յետոյ չէ կատարեր այս խոստումը ,
որով բոլորովին հանգարտած չէ ժող-
վուրդը : Այս երկու եղբարք խորհրդոյն
մեծագոյն մասին որոշման հակառակ գա-
լով , խնդրոյն ծանր կերպարանք մ'առ-
նելուն և այնչափ յուզման պատճառ եղեր
են : Նիկոպոլս եպիսկոպոսին պարտ էր
յիշեցնել անոնց թէ՛ իրաւունք չունին
մեծագոյն մասին հակառակելու , և հե-
տեւարար հանել զանոնք իրենց պաշտօ-
նէն ի խրատ և ի զգուշութիւն այլոց :

Յանցաւորը չարտօժել զանի քաջալե-
րել և օրինաւորութեան հետեւորները
վճատեցնել բաւ է : Ժողովուրդը իրաւունք
ունի զայրանալու երբ կտեսնէ որ պաշ-
տօնական անձինք կմեղանան և ոչ ոք կը
զանուի զանոնք պատժող : Մեք , մեզ
հաղորդուած տեղեկութեանց յենով՝ այս-
պէս կգիտեմք . սակայն թերեւս մեզի
անծանօթ այնպիսի կէտեր կան , որոնց
համար գոհացուցիչ բացատրութիւններ
տալու կարող ըլլայ Նիկոմիդիոյ Պատրի-
արքական փոխանորդը :

— Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը
շնորհակալութեամբ կ'անուցանէ թէ՛ Եւ-
տիմուէի դուրսը կառուցեալ Ս . Յակոբ
եկեղեցւոյ նորոգութեան համար , վեց
բարեպաշտ անձինք՝ 142 կտոր կալացի
տախտակ , և ուրիշ բարեպաշտ անձ մը 3
տախտաւ քարֆիցա նուիրել բարեհաճե-
ցան : — Հիւանդանոցի պատասպարեւոյ հա-
մար ալ հինգ Օսմանեան լիւա շնորհեր է
Մագսուտեան Յարութիւն էֆէնտին . իսկ
բարեպաշտ անձ մը 3 և թիրեպեան կա-
րապետ աղան 1 ոչխար նուէր ըրեր են :

— Եգիպտոսի աղգայնոց կողմանէ այս
շաբթու գիր մ'եկաւ Պատրիարքարան ,
որով կենդրէն խառն ժողովէն՝ Եգիպտո-
սի փոխառաջնորդը հրաժարեցնել իւր
պաշտօնէն : Եգիպտացի աղգայնոց այս
հաստատամտութիւնը նկատելով , պար-
տաւոր եմք այս հիւանդանոց խնդրոյն վրայ
մեր կարծիքը հրատարակել յաջորդ-
թեւով :

Միւրոյի եպիսկոպոսը այս օրերս Գա-
հրէ զրկած էր քահանայ մը հոգեւոր
պաշտաման համար : Գահիրէի աղգայինք
քահանային ճանապարհի ծախքը վճարե-
լով՝ ետ դարձուցեր են զանի , պատ-
ճառելով թէ արդէն քահանայ մը առ-
նուած է :

ԱՅԼԵԻԱՅԼՔ

Քուրիէի երեւոյն թերթէն Լէֆթէ-
րի համար հետեւեալ հետաքրքրական
տեղեկութիւնները կը պարզէ :

« Լէֆթէր իր սուրը շատ ժամանակ բա-
րեգործութեան համար կ'որոժածէ : Ասիկա
պարզ աւագակ մը չէ . հարուստին համար ան-
գոթ իսկ աղքատին համար վեհանքն է : Ա-
սիկա մօտեք Պրուսոյի ճամբուն վրայ դա-
րանի մօտ՝ որտեղ սպասելու աստիճան գիւղա-
ցի մը հետեւէն գալը կտեսնէ , մօտենալուն
պէս հարցիործի երեսով կ'իմանայ թէ՛ անկէց

800 դուրուշ առեր են իւր խմբէն մարդիկ .
թէ՛ խեղճը այս ստակը չուկայ կտանի եղեր
կովեր գնելու համար : Լէֆթէր գողերուն մը
կողմ երթալը հարցնելով , գիւղացիին կը հրա-
մայէ հոն իրեն սպասել , եւ ինքը իւր մէկ
քանի մարդոցը հետ գողերուն ետեւէն եր-
թալով կէս ժամէն կ'առնայ գիւղացիին քով
եւ երկու մարդ կնկրկացանէ անոր՝ ըսելով
թէ , « Ասոնք իմ խմբէն չեն . ես թշուառնե-
րուն չեմ գալիս եւ կուգեմ որ քեզի համար
արգարութիւն ըլլայ » : Այս միջոցին կ'իւր-
թալ Լէֆթէր երկու գողերուն մէկուն բազուկը
սրով ձգել , եւ ետ կտանէ 800 դուրուշը եւ
գիւղացիին կ'անձնէ . ասկէց զատ խեղճին
կու տայ գիւղացի երեւելիի մը ուղղեալ գիր
մը՝ որով կ'հրամայէ երկու եղն տալ գրաբե-
րին եւ իրմէ ընդունիլ անոնց գինը : Տոմարին
ընդունողը կատարելով Լէֆթէրի հրամանը՝
մէկ քանի օրէն անկէց ստացեր է պէտք եղած
գումարը : — Ահա Լէֆթէրի վեհանքնութեան
երկրորդ ապացոյց մ'ալ : Վտանգաւոր ճամբու
մը վրայ թշուառ կնոջ մը կ'հանդիպի , եւ ան-
կէց ստուգելով թէ՛ Պօլիս կերթայ աղջկանը
օժիտ պատրաստելու համար , եւ թէ՛ միայն
500 դուրուշ ունէր , կը թայ Լէֆթէր անոր
վրայ եւ նոյն գումարը բաւական չհամարե-
լով 20 օսմանեան ոսկի կընծայէ անոր՝ որ
զարմանօք եւ շնորհակալութեամբ կ'ըստուի
անկէց » :

— Խորհրդէն գրուածին նայելով , օ-
գոստոս 7ին երկուշաբթի լուսնաւոր գի-
շերը յիշեալ քաղաքին մէջ մեծ հրդեհ
մը պատահելով՝ ամբողջ շուկայն մոխիր
ու աւերակ դարձուցեր է բայց ի մէկ քանի
խաներէ : Ժողովուրդը թշուառութեան
մէջ ինչալով տխուր ու վշտալի սրտիւ ան-
գործ կ'ընտրեն եղեր : Խանութներուն
մէջ գտնուած ապրանքներուն ալ մեծ
մասն այրեր ու կողոպտուեր է :

— Միջեալ ուրախ ոտտիկանութիւնը
Գաղիսիւնճուգ 28 տարեկան մուրացիկ մը
բանաստիկեց , որ հասարակաց գիւթիւնը
շարժելու համար բոլոր յատկութիւններն
ունէր . այս անձը աջ ձեռքով գաւազանի
մը վրայ յեցած տաժանելի կերպով կը
քաշուէր դեմին վրայ և ամեն մէկ շարժ-
ուածքին ցաւալի աղաղակներ կ'հանէր .
ասկէց զատ մէկ թեւէն զուրկ և սրունքին
մէկն ալ խեղ էր . բայց այսպիսի վատ-
թար մարմնոյ մը վրայ կատաղի և աշխոյժ
մեծ աչքերով գունաւոր և առողջ գլուխ
մը կը կանգնէր , որ աչալուրջ ոտտիկանու-
թեան ուշադրութիւնը գրաւելով զօրանոց
տարուցաւ : Բժշկի մը վկայութեամբը
հաստատուեցաւ թէ այս անձը կատարեալ
առողջութիւն վայելէ և հիւանդ կարծեց-
եալ անդամները վայրկեանի մը մէջ առողջ
վիճակի մը մէջ գտնուելով գիւթեան
տեղ աւելի երկիւղ կաղգէր :

Հարցաքննութեան մէջ մուրացիկը խոս-
տովանեցաւ թէ մուրացիաց գլխաւորին
հաւանութեամբ անցորդները ի գութ շաբ-
թելու նպատակաւ կընէ եղեր , իւր վրայ
նոր տեղեկութիւններ ընդունելու համար
բանաւ տրուած է :

— Եգիպտոսի փոխարքային կողմանէ
Փարիզի ճիւղերական արուեստահանգէսին
զրկուած թանկագին բաներուն մէջ հո-
վիւ թագաւորաց արձաններն ալ կ'ըստ-
նուին եղեր ինչպէս նաեւ եղևնափայտէ
մեծ արձան մը՝ որուն հետ թիւնն և ոճը
գիտնականաց և հնախօսաց ուշադրութիւ-
նը պիտի գրաւեն :

—Մօտերս ոստիկանութեան պաշտօնակալ մը գիւղի տունը հասնելով իւր սենեակին պատուհանը բաց դռներուն շատ զարմացաւ . և մէկ սլքի հարուածով մը իմացաւ թէ թանկագին մէտայլի պահաւան մը աներեւոյթ եղած և գողը ապա-կին կտորելով սենեակը մտած էր : Երկ-րորդ օրը շատ կասկածելի անձինք բռն-նուեցան բայց գողութեան հեղինակը չը-գտնուեցաւ :

Երեք օր վերջը ոստիկանութեան գաղտնի գործակալ մը որ նուով Ղալա-թիայէն Պահլէ գալիս Կերթար, նաւա-մատոյցը մօտենալով արքունի նաւարանի բանտարկութենէ նոր ելած սեւամորթ մը տեսաւ , ուր դուռած էր Պօլիս Գ տուն կը-ղարարուն համար : Ո՛ր կերթաս , հար-ցուց գործակալը : — Պէշիկթաշ , պատաս-խանեց . — Իսկիւնար գործուած Մէտայլի գողութեան վրայ տեղեկութիւն ունիմ :

Եւ առանց պատասխանին օղակալու սկսաւ վրան փնտռել և յիտուն հատ Մէտայլ պարունակող ծրար մը գտաւ վրայէն : Ոս-տիկանութեան տարուելով գողը ամեն բան խոստովանեցաւ և Մէտայլները ծա-խած և պահած տեղերը իմացուց որով ամենքն ալ գտնուեցան :

—Փարիզի բուսական պարտէզին մէջ հետեւեալը տեղի ունեցեր է : Երեսը տօ-նախմբութեան համար փարիզ եկող օտա-րական մը կապիկներուն վանդակին խիստ մօտեցած ըլլալով՝ կապիկ մը մօրուքէն բռնեց որ բաւական երկայն էր և զայն երկար ժամանակ չթողուց երեսը վանդա-կապաւորն սեղմելով , և միւս կապիկներն ալ իրենց ընկերին հետաքրքիր , ամենքն ալ անխոհմիտ մօտեցան և անհաճոյ կեր-պով դուրսը դուռեցին : Գծուարաւ և շատ անձանց օգնութեամբը կրցան ազատել այս կենդանիէն :

—Վիեննայի լրագրի մը Բէսթի թըլ-թակիցը հետեւեալը կ'աւանդէ : — « Ռօ-տօլֆ թագաւորանդ իշխանը իւր ու-ղեկցաց ընկերութեամբ ըրած սովորական զբօսանքները խիստ միակերպ ըլլալուն միտքը դուռ անգամ մը ինքնիրեն զբօս-նուլ : Օր մը կառավարիչը կարեւոր ըն-թերցանութեան պարապած ըլլալով ա-ռիթ քաղցեց այն վայրկեանէն փախչելու և անարգել Տէօնադըր տանող մեծ ճամ-բան բռնել . այն տեղ հասնելով կառա-պան մը տեսաւ իրեն կայնիլ հրամայեց և հարցուց թէ զինքը կ'անհնայ , ապուշ կառապանը այս պատասխանեց , որով կառքը հեծաւ հրամայեց Բէսթի տանիլ զինքը , ուր հասնելով խաղալիկ ծախող գեղեցիկ վաճառատան մը առջև վար ի-ջաւ և հարցուց թէ զինքը ճանչցա՞ւ . ոչ պատասխանեց վաճառականը . բայց իշ-խանը առանց խռովելու կառապանին օգ-նութեամբ ինքզինքը ճանչցուց , որով ա-ճապարեց իւր ակործակին համեմատ և գեղեցիկ խաղալիկները տալ . վաճառանո-ցէն դուրս ելնելու ժամանակ երբ հաշիւը ներկայացուցին , տակը այս տողերը գրեց . « մայրիկս պիտի վճարէ , ստորագրեալ Ռօ-տօլֆ » , վերջը կառքը հեծաւ և յաղթա-կան Պիւտ հասաւ : Իշխանին բացակայու-թիւնը մեծ հոգ պատճառեց իւր ուղեկ-ցաց և իւր հասնելով մտաւանջութեան մը վերջ տուաւ : Ականատես վիաներուն

նայելով կառապանը հպարտութեամբ յար-գանօք և մեծ վստահութեամբ հսկած է , որով 30 ֆիօրինի արժանի եղեր է : Երկ-րորդ օրը նորին վեհ . կայսրուհին փու-թացեր է տղուն պարտքը հատուցանել :

—Ամերիկայի հիւսիսային մասին մէջ լիմա հասարակապետութիւնն հետեւեալ որոշումն ըրեր է : — Ո՛ր և է ժամանակ , թէ ցերեկ և թէ գիշեր բժիշկ մը պար-տաւոր է զինքը ուղող հիւանդաց այցե-լութեան երթալ : Եթէ այս որոշման չը-հնազանդի՝ 250 ֆրանկ տուգանք պիտի հատուցանէ : Նոյնպէս դեղագործք պար-տաւոր են բժիշկին հրամանին համեմատ ուղուած դեղերը , երբ որ ալ ըլլայ , պատ-րաստել ու տալ : — Այս որոշումը մայրա-քաղաքիս ոստիկանութեան ուշադրու-թեան արժանի է :

—Գանատայի լրագրաց մէկը հետեւ-եալ գէպքը կ'աւանդէ : — Մոնթալմ քա-ղաքին մէջ մարդասպան մը պիտի կախուէր հրապարակաւ : Երկու բարեկամ՝ Ժարէթ և Լինպֆօթ կուգէին այս տեսարանը ա-ղէկ դիտել . ուստի Ժարէթ պղծիկ ակոռ մը հետն առած էր վրան ելնելու , իսկ Լինպֆօթ վրնոց մը փառտած էր առա-ւօտուն ցրտէն զգուշանալու համար : Կախ-ման տանքը Ժարէթ ակոռին վրայ ելած էր . իւր բարեկամին վրնոցին երկու կող-մերէն զինքը քաշելով քանի մը բոպէ օ-ղին մէջ բռնեց , ու ընկերին վախուն վրայ խնդարով նորէն վար ձգեց : — « Զիս թող տուր , կրնէր խեղճը , յանցաւոր չեմ , մա-հապարտը ես չեմ , զիս թող տուր » : վախն այնչափ սաստիկ եղած էր որ խեղճը խնդեցեր էր և իւր այս վիճակը իւր կիներն ու հինգ որդիքը աղքատութեան մէջ կը ձգէր : Ժարէթ՝ որ բարի մարդ մ'էր , իւր յանցանքին մեծութիւնը հասկցաւ և ու-ղեց կրցածին չափ դողել եղած վնասը . ցաւէն ինքզինքը սպաննեց՝ բոլոր ստաց-ուածքը Լինպֆօթի ամուսնոյն թողով : « Ահա՛ կատակ մը՝ որ սուղի նստեցաւ . ահա՛ յանցանք մը՝ որ աղնիւ սրտով մը մաքրուեցաւ :

—Երիտասարդ մը աղջիկ մը սիրած ըլլալով արդէն նշանուած էր : Աղջիկը հիւ-ւանդանալով կմեռնի : Երիտասարդն յու-սահատելով կուգէ ինքզինքը սպաննել . աֆիօն կիմէ ու զինքը պատուհանէն վար կնետէ . սակայն բարեբաղդաւոր այն տե-ղէն անցնող յարդի կառքի մը վրայ կի-նայ ու աֆիօնին աղքեցութեամբը կսկսի քնանալ : Կառավարն այս գէպքին բոլո-րովին անտեղեակ՝ ճամբան կշարունակէ մինչև ագարակը : Հոն երիտասարդը զար-մանօք տեսնելով վար կառնէ ու ամեն կերպիւ խնամելով կառողջացնէ : Կառա-վարն աղջիկ մ'ունէր . ուստի երիտա-սարդը իւր սիրուհւոյն տեղ զանի կսկիւն-ու կամուսնանայ :

—Միջդիական լրագրի մը մէջ հետեւ-եալ զուարճալի ծանուցումը կ'արգամք : « Դեռահաս այրի տիկին մը՝ որ տղայ չունի , կուգէ ամուսնանալ : Երկուշաբթի օրը ժամը 3 ին Մէրիօն-Աքուէր ճեմելու պիտի ելնէ և իրեն եղած առաջարկու-թիւններն ընդունելու պատրաստ ըլլայ : Զախ ձեռքը փոքրիկ պահարան մը պիտի ունենայ իրեն տրուած նամակները կամ նկարագիրներն ընդունելու համար : Ահա՛

պահանջած պայմանները . 20էն մինչև 25 տարեկան եղողները գոնէ 400 լիրա եկա-մուտ ունենալու են . 25էն 30՝ գոնէ 200 լիրա . 30էն 40՝ 300 լիրա . և 40էն մին-չև 50 տարեկան եղողները 4000 լիրա : Այս տարիքը անցնողները աղէկ կընեն եթէ ամենեւին չներկայանան իրեն » :

Եթէ հայուհի մ'ըլլար այս ծանուցումն ընողը , արդարեւ չըսեմք անհնարին բայց շատ դժուարին պիտի ըլլար իրեն՝ ուղածը գտնելու համար . որովհետեւ հիմա մեր աղջիկն մէջ ամուսնանալու ելող մարդիկ չէ թէ իրենց եկամուտը կնշանակեն այլ օրիորդաց ունեցածն իմանալ կուգեն և շատերը անոնց բոլոր ստացուածը կամ մեծագոյն մասը իրենց սեպհականեղէն ետքը ամուսնական հաճութեան ձեռք կուտան : Այսօր այս ցաւալի վիճակը այն-չափ յառաջագիմալ թիւն դուռած է , որ երի-տասարդաց շատը օրիորդաց ստացուածոց քննութեան զբաղած են և կուգեն ամուս-նանալ չէ թէ օրիորդաց այլ անոնց ստաց-ուածոց հետ , որուն հետեւանքը միայն աղէտ ու թշուառութիւն կընայ ըլլալ :

—Պօճ անունով աղահ մը անցեալները հետեւեալ կերպով մեռաւ Լոնտոնայի մէջ : Վաթսուն տարեկան , և ազահութեամբ բաւական հարստութիւն դիպած էր : Պօճ իր մահուան անկողնոյն վրայ հարցուց բը-ժիշկին թէ՛ արդեօք սրտի տան կրնամ ապրիլ . « Կէս ժամ մը դուրսէ . արդ եօք քահանայ մը չեմ ուղեր » պատասխանեց բժիշկը : Պօճ քիչ մը մտածելով և ձեռքը ծնօտին տանելով ըսաւ « չլւա , չլւա , սափրիչ մը կուգեմ » : Անմիջապէս սափրի-չը եկաւ , ուսկից իմանալով թէ երկու բէնս կուգէ զինքը ամիւրելու համար , հա-ճութեամբ կածիլուի , և « Այ ալ աղէկ , ուրիշները հինգ չիլինով կածիլուին , ու-րեմն ես վատկեցայ » ըսելով շունչը կու-տայ : — Ահա՛ ճիւղ մը :

ԹԱՏՐՈՆ ԱԶԻԶԻ Մ. ԲԱԶԻԻ
ԻՍԿԻՍՏԱՐ ՊԱՂԱՐ ՊԱՇԸ
ԱՐՏԱԳՈՑ ԿԱՐԳԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ
Ի ՆՊԱՍՏ
ՕՐ. Ե. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՈՑ
1866 Սեպտեմբեր 3 չարաթ գիշեր ժամ 6 ժ 21/2

ԷԼՈՏԻԱ
ԿԱՄ
ՄԵՆԱՍՏԱՆԻՆ ԿՈՅՈՐ
Այս հանդէսն առաւել շքեղութեամբ ներկայացուելու և Օրիորդին դերասանա-կան հանճարոյն պատիւ մ'ընելու համար թաղեցւոյ կողմէն յատուկ մասնաժողովոյ մը վարչութեամբ անօրինուած են ամեն հարկ եղած արտաքոյ պատրաստութիւն-ները որ նմանը չտեսնուած փառաւորու-թեամբ պիտի կատարուի :

Ռեստի կյուսանք որ արդոյ աղգայինք ալ իրենց ներկայութեամբը կըարեհաճին պատուել այն նպատի երեկոյթը :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՑՍ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒԲԵՆԻ Յ. ԳԻՐԳՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԺՆՆԱՆԱՆՆԱՐ ԵՐԿՐԵՐԻ ԹԻ 19.